

'Déjà vu'

OPINIÓ

EL MATÍ DE DIUMENGE 27 DE
NOVEMBRE, EN VEURE RAÚL CASTRO
ANUNCIANT LA MORT DEL SEU
GERMÀ, EM VAIG TROBAR EN UN
CERT TÚNEL DEL TEMPS I, TOT D'UNA,
ERA AL NOVEMBRE DE 1975.

A primeres hores del matí del diumenge 27 de novembre quan veia la ridícula i plorosa figura de Raúl Castro anunciant la mort del seu germà, no m'ho podia creure. Em vaig trobar en un cert túnel del temps i, tot d'una, era al novembre de 1975 (cal que recordi que va passar en aquell any i en aquell novembre?), Arias Navarro s'havia metamorfosat en Raúl Castro! Oh meravella! I després d'una setmana en què els telenotícies havien canviat els jutjats per les capelles funeràries, com totes sabem prou bé.

Personalment era una notícia que feia anys que m'esperava, per no dir desitjava, i això mereix una explicació, crec. Per tal d'explicar-me, em permetré demanar a les eventuals lectores un cert esforç literari. Em refereixo a la breu però esplèndida novel·la de Marguerite Duras, *L'amant* (versió castellana d'Ana María Moix i catalana meua). La protagonista que, en realitat és l'autora, per explicar el caràcter desaprensiu del seu germà, diu que res el deturava, ni el "patetisme" de la mort. Poso entre cometes el mot "patetisme" perquè, davant d'una mort, el tinc present, excepte quan es tracta de tirans, ja siguin espanyols com cubans. Per tant, res de patetisme, ans de pensar que el meu viatge a Cuba –on m'he promès no anar, i m'han convidat més d'una vegada, mentre hi hagi un Castro al poder– s'apropava. El meu patetisme davant la mort, però, existeix tant ara com al 1975, quan l'edifici de Barcelona on es localitzava el meu pis, aquella nit semblava tremolar, de tanta xerinola i, a l'endemà, els contenidors vessaven de botelles de cava. Difícilment un testimoni de patetisme!

No cal dir que aquest sentiment meu, el de patetisme davant la Desconeguda, no és compartit per l'humil (!) líder podemita ni per altra gent en el festival mortuori que vivim ara mateix. Com que

MARTA
PESSARRODONA

tan sols em represento a mi mateixa, cas de sentir-me espanyola, preferiria que a les exèquies cubanes no hi anés cap comissionista, per més reial que fos. Amb algú de l'ambaixada espanyola a aquella illa, en tindria prou. Fins i tot me'n sobraria. Una cosa és que com a molt jove poeta inèdita li dediquéis un poema mentre envejava els poetes i narradors ja consagrats, que viatjaven a Cuba convidats per l'avui difunt.

Per cert, en els anys seixanta del segle passat l'única persona de la meua coneixença que no va acceptar la invitació fidelista va ser Gabriel Ferrater. El motiu del seu refús era el cas Heberto Padilla, un cas al qual en van succeir d'altres, potser fins ara mateix, i, cal que ho digui?, tots són de repressió. Ara que ho penso, no sé com en Gabriel estava tan assabentat del que passava en aquella Cuba, que tant ens engrescava a la gent jove d'aleshores (allò d'escriure un poema, plantar un arbre i fer la revolució!), perquè era l'única persona del meu entorn que no es comprava cap diari, ni escoltava la ràdio (la

tele no havia entrat gairebé a les cases i menys hauria entrat en la d'ell).

Després del Gabriel, vaig conèixer un revolucionari cubà del primer moment. Em refereixo a Guillermo Cabrera Infante que, al 1972, havia de viatjar amb pasaport de San José de Costa Rica! I gràcies a alguna ànima pietosa, perquè gran part dels seus col·legues el consideraven un "gusano" i els castristes el van perseguir fins al seu llit hospitalari de mort, el del Guillermo. A part d'aquell curiós pasaport hi havia les seves successives entrades a institucions psiquiàtriques, perquè dissentir del Comandante, per més que fos d'un col·legui de primera hora, tenia aquell preu. Conseqüentment, Miriam Gómez, gran actriu escapçada pel castrisme i la seva muller, encara guarda, des del 2006, any de la mort d'ell, les seves cendres, a l'espera d'una Cuba sense Castros. Quan arribi el moment, em faria molt feliç acompanyar-la-hi.

El 1972, però, queda molt lluny i en l'interval he assistit a funerals plens de castristes per algun esquerranós, que blasmava els Estats Units, sempre el dolent d'una pel·lícula que no va ressenyar G. Caín (*nom de plume* de Cabrera Infante per als seus escrits fílmics). També vaig presenciar un ignominios atac a l'emblemàtica La Pedrera de Barcelona en la qual conferenciava Cabrera aquell dia. Perquè els castristes poden ser violents, molt violents.

Tot amb tot em quedo amb el meu patetisme davant de la mort. Amb excepcions, però. Una d'elles al novembre de 1975. L'altra, ara mateix, en aquest *déjà vu* per a mi. I que no em parlin d'herois populars perquè recordo massa bé les llàgrimes davant del Defuntiño, o el fervor que podem constatar en tots els documentals històrics d'aquell home amb bigotet!

Poeta i escriptora